

معاونت پژوهش و انتشارات جامع انقلاب اسلامی
Vice President For Research

راهنمای جامع پایان نامه نویسی - قسمت هفتم

نحوه نوشتن فصل پنجم پایان نامه - نتیجه گیری و پیشنهادات

دسته بندی : پایان نامه نویسی

فصل پنجم، آخرین فصل پایان نامه است که با نام «نتیجه گیری و پیشنهادات» شناخته شده است. این فصل متعلق به پژوهشگر است بنابراین او می تواند در فصل پنجم پایان نامه در مورد یافته های پژوهش و اطلاعات کسب شده بحث و اظهار نظر کند و همینطور فرضیات پژوهش را با دلایل منطقی و علمی، تایید یا رد کند. اهمیت بالای این فصل به این خاطر است که در آن روشن می شود مهم ترین یافته ها و دستاوردهای پایان نامه شما چه بوده است.

➤ فصل پنجم پایان نامه چگونه نوشته می شود؟

در اکثر پژوهش های علمی، فصل پنجم در سه قسمت جداگانه ارائه می شود:

یافته های تحقیق

در این بخش، محقق به طور خلاصه به یافته ها و نتایج تحقیق اشاره می کند. بنابراین، این بخش باید به صورتی بیان شود که از تحقیقی که در حال ارائه آن هستید تصویری جامع و منسجم ارائه دهد. حالا زمان آن رسیده که پژوهشگر یافته های فصل چهار را تفسیر کرده و از دیدگاه خودش درباره آن ها صحبت کند. بحث و تبیین نتایج را مهم ترین قسمت فصل ۵ یک پایان نامه می دانند.

در این بخش محقق باید چند کار اساسی را به شرح زیر انجام دهد:

– تشابه و تفاوت یافته های خود را با تحقیقات مشابه بررسی کنند. هر چقدر محقق در فصل دوم پایان نامه (بررسی سابقه و پیشینه تحقیق)، تحقیقات بیشتری را مورد مطالعه قرار داده باشد در فصل پنجم اطلاعات بیشتری برای مقایسه تطبیقی نتایج خواهد داشت.

– یافته های تحقیق خود را توضیح دهد و دلایل و چرایی دستیابی به چنین یافته هایی را تشریح کند. مثلا اگر بر اساس یافته ها و آزمون های وی، فرضیه ای تایید یا رد شده است، محقق باید با دلیل قانع کننده توضیح دهد که چرا این فرضیه تایید یا رد شده است. او باید بتواند از یافته های خود دفاع کند.

بیان محدودیت ها

منظور از محدودیت، عوامل و شرایطی است که محقق حین انجام این پژوهش با آن روبرو شده و این عوامل و شرایط بروی نتایج و یافته های تحقیق تاثیر می گذارند. هر تحقیقی ممکن است محدودیت های خاص خودش را داشته باشد بنابراین محقق باید در گزارش کار علمی خود به این محدودیت ها اشاره کند تا اگر کسی قصد بهره برداری از این گزارش و یافته های آن را دارد بداند محقق تحت چه شرایطی به این یافته ها رسیده است.

این محدودیت ها می تواند شامل گستردگی جامعه آماری، نبودن ابزار مناسب اندازه گیری، کمبود منابع و پیشینه پژوهشی، سوگیری در انتخاب گروه نمونه، ناتوانی پژوهشگر در کنترل متغیرهای ناخواسته و محدودیت هایی نظیر امکانات کم مالی، محدودیت زمانی، عدم همکاری مسئولین و پاسخ دهندگان و هر محدودیت دیگری که می تواند در نتایج نهایی یک پژوهش تاثیر بگذارد شود.

نکته ای که باید به آن اشاره شود اینست که دانشجویان نباید به صورت فرمالیته عواملی را بعنوان محدودیت معرفی کنند که صحیح نیستند. مثلا اگر بخواهید برای راحتی کار خودتان در این قسمت به کمبود منابع علمی اشاره کنید در حالیکه بارها درباره یک موضوع مقاله علمی و کتاب نوشته شده است، صحیح نیست و به نظر خواهد رسید پژوهشگر در صدد ارائه دلیل غیرقابل اطمینانی برای کم کاری خود در تحقیق فعلی می گردد.

ارائه پیشنهادات

پس از ارائه ی دستاوردهای تحقیق و نتایج به دست آمده، نوبت به آن می رسد که محقق بر اساس یافته ها و دانشی که طی انجام این پژوهش کسب کرده است پیشنهاداتی ارائه دهد. این پیشنهادات می توانند راهکارهایی برای حل مساله در سطح جامعه باشد که به کسانی که مخاطب این پژوهش هستند ارائه می شود. پیشنهاد باید از دل یافته های این پژوهش بیرون کشیده شود و کاملا مرتبط با این موضوع باشد و حتما پایه و اساس علمی داشته باشد. پیشنهادی که محصول تخیل یا قضاوت شخصی است پایه و اساسی نخواهد داشت. این پیشنهادات می تواند ایده ای برای یک کار تحقیقاتی دیگر باشد.

در ادامه ی این بخش و پس از ارائه پیشنهادات برای تحقیقات بعدی، بخش جداگانه ای تحت عنوان «پیوست ها» یا «ضمائم» قرار می گیرد که معمولا در آن ها به ارائه ی سئوالات مصاحبه، نمونه ای از پرسشنامه، نمونه ای از مکاتبات انجام شده با سازمان ها در ارتباط با موضوع تحقیق پرداخته می شود.

➤ به طور کلی هدف از نگارش فصل پنج، چهار چیز است:

۱. ارائه تفسیر خود از نتایج
۲. بازگشت به بیان مساله و هدف اصلی تحقیق به منظور ارائه بازتاب و سابقه
۳. منسجم ساختن و کنار هم قرار دادن تمام فصل های قبلی و بحث درباره نقاط قوت و ضعف آنها.
۴. ارائه توصیه هایی برای انجام پژوهش های بیشتر

لازم به ذکر است در این بخش نیاز به استناد نیست. مطالب بیان شده همگی به زبان پژوهشگر و ساخته و پرداخته تحلیل ذهنی اوست.

اصلی ترین کلید موفقیت در این فصل سازماندهی است. برای ارائه این بخش سعی کنید از دید خوانندگان فکر کنید. در فصل چهار پایان نامه شما نتایجی را ارائه کردید و حالا در فصل پنج باید معنای این نتایج را بگویید.

همانطور که دیدید تمامی مراحل پایان نامه نویسی به یکدیگر متصل هستند و در نتیجه و جمع بندی نهایی پایان نامه تاثیر گذارند. پس نباید از کنار هیچ یک از این فصول به سادگی گذر کرده یا کم کاری کنید چرا که در نهایت در نتیجه نهایی پایان نامه نمایان می شود.